



Documents de proposta
per a l'actualització del
Pla Director d'Instal·lacions i
Equipaments Esportius de Catalunya

Les xarxes d'equipaments esportius del PIEC

Índex

1. Els equipaments esportius	3
2. Classificació de les xarxes del PIEC	5
A - Xarxa activa	7
B - Xarxa bàsica	9
C - Xarxa complementària.....	11

Els documents de proposta per a l'actualització del PIEC (aPIEC) són una síntesi de les conclusions dels estudis de base endegats amb aquest motiu. El Servei d'Equipaments Esportius del CCE els posa a l'abast de tothom amb l'objectiu de compartir-los i obrir el debat sobre els diferents temes que incideixen en la planificació dels equipaments esportius. Per tant, són documents de treball provisionals, oberts a la incorporació de les aportacions que es rebin de les persones i entitats interessades.

Bústia de contacte: equipaments.cce.presidencia@gencat.cat

Pàgina web: http://esports.gencat.cat/ca/arees_dactuacio/equipaments-esportius/



Aquesta obra està subjecta a la llicència de Reconeixement 3.0 No adaptada Creative Commons.
Per veure una còpia de la llicència, visiteu <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ca>

1. Els equipaments esportius

De l'anàlisi dels hàbits esportius de la població es desprèn que la pràctica esportiva és diversa i canviant, bàsicament en funció de l'època de l'any, de l'edat i del gènere. El lloc on es realitzen aquestes pràctiques també és divers: els espais naturals, les infraestructures, els espais urbans, els espais convencionals o els espais singulars de les instal·lacions esportives, poden donar el suport necessari per al desenvolupament de les diferents activitats esportives.

En aquest context, la planificació d'equipaments esportius requereix un enquadrament conceptual dels espais potencials de pràctica. El PIEC-2005 ja establí un marc que continua vigent avui dia i ha estat adoptat amb ampli consens a Catalunya. Per això, l'actualització del PIEC pren com a base de partida aquests conceptes, perfilant-los per ajustar-los a la realitat del nostre sistema esportiu actual.

Es pot resumir que l'espai de pràctica pot ser tot el nostre entorn, però l'equipament esportiu és l'espai adaptat per al desenvolupament de les diferents pràctiques esportives. En ocasions, aquestes adaptacions són mínimes, és el cas de la senyalització o la dotació de material esportiu, o poden comportar la construcció d'instal·lacions específiques. L'espai esportiu és l'espai físic sobre el qual es realitza l'activitat (sala, pista, camp, vas de piscina, etc.). L'espai complementari dona suport a la pràctica esportiva (vestidors, serveis, grades, etc.). Les instal·lacions esportives estan formades per aquells espais esportius i complementaris situats en un recinte comú que tenen un funcionament dependent. Diverses instal·lacions esportives connexes poden formar un complex esportiu.

D'acord amb aquests criteris, el Cens d'equipaments esportius de Catalunya ([CEEC](#)) recull les característiques de les instal·lacions esportives de caire permanent i d'ús col·lectiu existents a Catalunya. Al gener de 2017 consten censades més de quinze mil instal·lacions amb més de quaranta-dos mil espais esportius i vint mil espais complementaris.

Gràfic / taula 1. Instal·lacions i espais esportius censats al CEEC per àmbit territorial

Àmbit territorial	Població àmbit		Instal·lacions		Espais esportius							
	hab. 2015	% s/t	INS	% s/t	CON	% s/t	AAE	% s/t	SIN	% s/t	Total	% s/t
Metropolità de Barcelona	4.776.107	64%	6.312	40%	16.571	48%	1.567	31%	1.210	37%	19.348	45%
Comarques Gironines	738.682	10%	3.040	19%	5.862	17%	1.186	23%	544	17%	7.592	18%
Camp de Tarragona	512.300	7%	1.505	10%	3.007	9%	530	10%	209	6%	3.746	9%
Comarques Centrals	464.285	6%	1.318	8%	2.505	7%	586	12%	312	10%	3.403	8%
Penedès	397.038	5%	1.271	8%	2.511	7%	433	9%	180	6%	3.124	7%
Ponent (Terres de Lleida)	363.783	5%	1.040	7%	1.963	6%	194	4%	174	5%	2.331	5%
Terres de l'Ebre	182.867	2%	545	3%	979	3%	155	3%	66	2%	1.200	3%
Alt Pirineu i Aran	73.044	1%	630	4%	959	3%	438	9%	540	17%	1.937	5%
Total Catalunya	7.508.106	100%	15.661	100%	34.357	100%	5.089	100%	3.235	100%	42.681	100%

Els espais esportius més comuns són els convencionals (CON), és a dir, els espais més tradicionals que disposen de referents reglats i tenen una distribució força homogènia pel territori. Representen el 80% del total i destaquen sobre la resta de tipus el gran nombre de sales, pistes, vasos de piscina i camps censats.

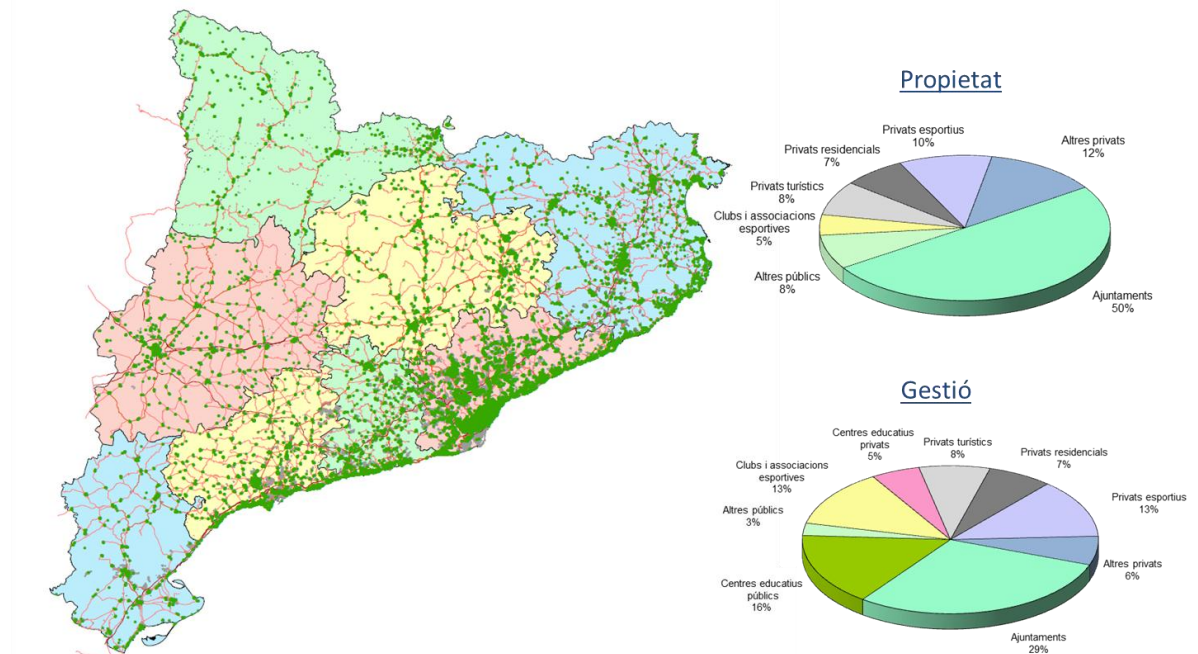
Les àrees d'activitat esportiva (AAE), formades per espais no estrictament esportius adaptats per al desenvolupament d'activitats esportives, són el 12% del total d'espais censats. Aproximadament la meitat són zones equipades en espais urbans, la resta

adaptacions al medi natural i les infraestructures. Cal recordar en aquest punt que hi ha molts més espais potencials que no es poden censar (carrers, carreteres, camins, parcs, platges, etc.), simplement perquè no han sofert o no necessiten cap adaptació per suportar pràctiques esportives.

Per últim, els espais singulars (SIN), més específics i generalment amb més requeriments dimensionals o geogràfics per a la seva ubicació, només representen el 8% del total (camps de golf, circuits, rocòdroms, pistes d'esquí, etc.).

La distribució territorial és força heterogènia. Els àmbits més poblats, lògicament acumulen la major part dels espais censats, tot i així, en un percentatge molt per sota del que els correspondria en proporció amb la seva població, també comparativament tenen més pes els espais convencionals. Per contra, els àmbits amb menys població disposen proporcionalment de més espais, però amb una major preponderància dels espais singulars i de les àrees d'activitat esportiva.

Gràfic / taula 2. Espais esportius censats per tipus



Espais esportius censats per tipus

SAL	POL	AAE	PAL	PET	TEN	CAM	SIN	PAD	PAV	BIC	PCO	FRO	ROC	CON	ESQ	TIR	CIR	ATL	GOL	ALT	Total
6.849	5.566	5.089	4.285	3.043	3.002	1.605	1.716	1.471	931	803	772	460	378	331	269	149	101	91	88	5.682	42.681

Font: Cens d'Equipaments Esportius de Catalunya (CEEC)

Les entitats públiques són les principals propietàries dels espais esportius, més concretament els ajuntaments, ja que més de la meitat són de titularitat municipal. La gestió d'aquests espais presenta notables diferències; així les públiques només gestionen directament la meitat dels espais dels quals són propietaris. Aquest fet s'explica perquè una bona part pertanyen a centres educatius i la resta perquè es gestionen indirectament mitjançant concessions amb el sector privat esportiu i associatiu.

Aquesta majoria del sector públic és aclaparadora en determinats tipus, com són els pavellons, les pistes d'atletisme o els camps. Per contra, el sector privat predomina clarament en l'oferta de camps de golf, de pistes de tennis o de piscines a l'aire lliure. Aquests dos últims tipus són els característics del sector residencial i turístic, que en conjunt representa el 15% dels espais censats.

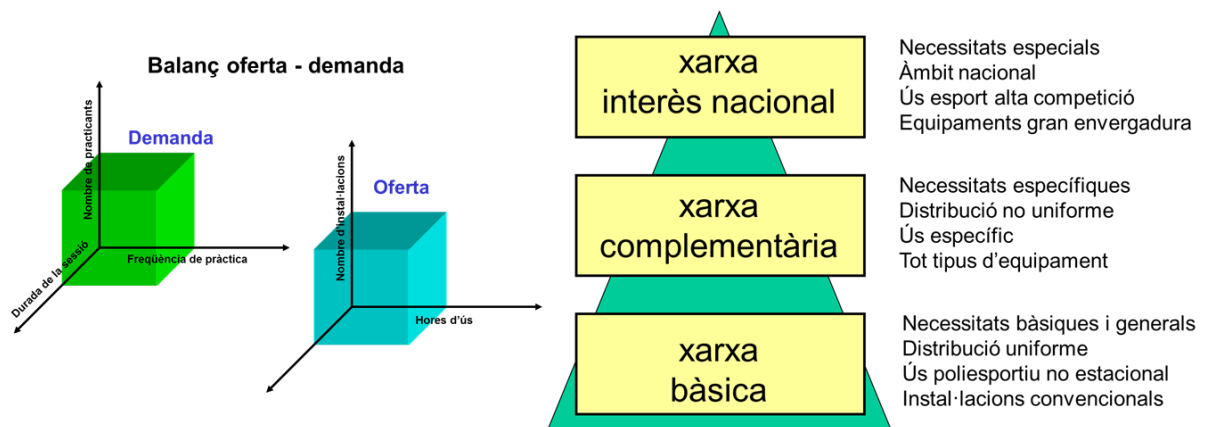
2. Classificació de les xarxes del PIEC

De l'anàlisi general de les dades del CEEC no es poden extreure conclusions directes sobre la idoneïtat de la dotació d'equipaments esportius d'un determinant àmbit territorial, només s'ha d'interpretar com una constatació del volum de l'oferta actual existent.

Amb l'objectiu d'avaluar el nivell de dotació en comparació amb el volum d'activitat esportiva de la població, el PIEC-2005 va ser pioner en l'establiment d'una classificació dels equipaments esportius en tres xarxes. La xarxa bàsica, que garantia l'exercici de les activitats esportives bàsiques del comú dels ciutadans. La xarxa complementària, adaptada a les necessitats específiques de determinades activitats o indrets. La xarxa d'interès nacional, formada per comptats equipaments esportius caracteritzats per la seva singularitat, necessaris per a l'alta competició.

La creació d'un sistema de xarxes, en concret la identificació de la xarxa bàsica, s'ha provat com a altament efectiva per cercar l'equilibri territorial en la dotació d'aquest tipus d'equipaments i afavorir, per tant, l'accessibilitat a la pràctica per part de tota la població. El desplegament del PIEC-2005 en aquest període, ha permès la identificació, la consolidació i la reducció del dèficit de manera força homogènia d'aquestes instal·lacions en el territori, llevat dels camps d'atletisme, que han patit un desplegament per sota del previst inicialment.

Gràfic / taula 3. Metodologia i xarxes d'equipaments esportius del PIEC-2005



Font: Presentacions PIEC-2005

En canvi, la mateixa indefinició i la varietat de la xarxa complementària, que incloïa tots aquells equipaments que no es consideraven a la resta de xarxes, ha provocat un desplegament desigual. Destaca en aquesta xarxa el continuat creixement d'espais de raqueta, especialment de pistes de pàdel, amb una implantació territorial força homogènia, seguint pautes pròpies de les instal·lacions de la xarxa bàsica. També és remarcable la proliferació d'àrees d'activitat esportiva sorgides per l'adaptació d'espais no estrictament esportius. Aquests espais de lliure accés apropen i faciliten la pràctica d'activitats físiques de bona part de la població.

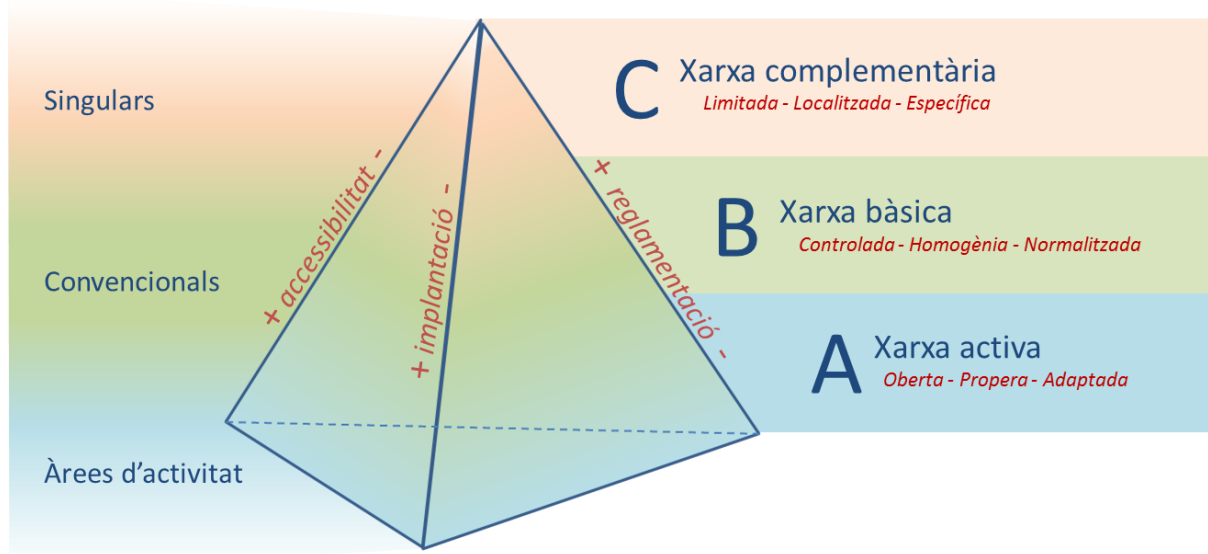
La xarxa d'interès nacional, tal com va ser concebuda al PIEC-2005, no ha tingut cap variació. Cal destacar que en aquest període s'ha consolidat la tendència d'utilitzar espais efímers adaptats per a esdeveniments esportius d'alt nivell, en comptes de construir grans instal·lacions, que a posteriori presenten dificultats per rendibilitzar-les, no ja econòmicament, sinó fins i tot des del punt de vista esportiu i social.

També cal dir que es detecten clars símptomes d'envelliment de bona part de les instal·lacions de les tres xarxes, fet que provocarà possiblement demandes importants de condicionaments per la seva adaptació a normatives cada vegada més exigents, especialment les mediambientals, o per a reformes integrals per a l'adaptació dels espais esportius i complementaris a nous usos.

Per altra part, la pràctica d'activitats esportives de la població ha esdevingut més complexa, s'ha estès a tots els segments i edats, ja sigui perquè s'ha incorporat als hàbits saludables o per altres motivacions: formació, salut, competició o lleure. La majoria d'aquestes necessitats es produeixen al lloc de residència habitual i es desenvolupen en el temps de lleure.

En aquest context, l'actualització del PIEC vol donar resposta a la realitat canviant i complexa dels equipaments esportius a Catalunya, així com preparar les eines que han de permetre un desplegament equilibrat en el seu horitzó de planificació, establert a l'any 2026. Per això, després d'una reflexió de la situació actual, proposa l'adaptació dels criteris i la classificació de les diferents xarxes d'equipaments esportius. Tot i que es mantenen la xarxa bàsica i complementària amb algunes matisacions, el canvi més significatiu d'aquesta proposta és l'aparició d'una nova xarxa adreçada a possibilitar una pràctica d'activitat física no necessàriament reglamentada en un context d'hàbits de vida saludable.

Gràfic / taula 4. Proposta de classificació de les xarxes del PIEC



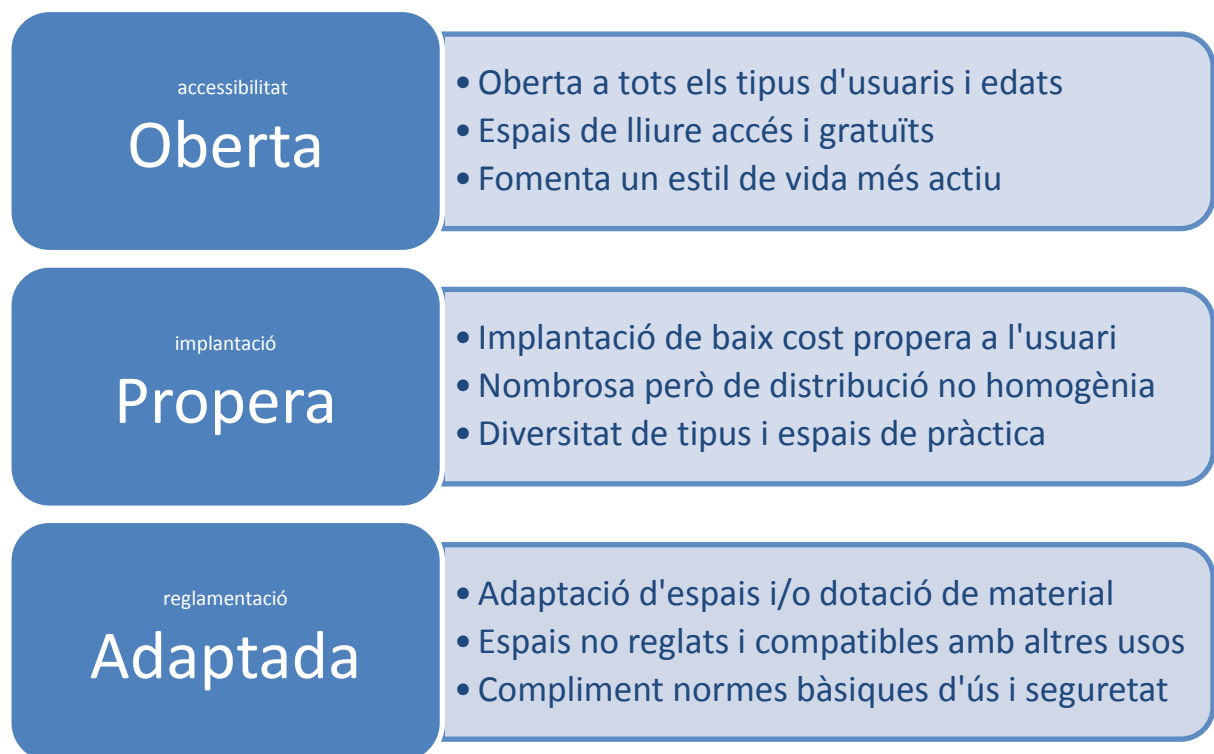
La classificació de les xarxes d'equipaments esportius es formula prenent com a punt de partida els tipus d'espais esportius censats al CEEC: àrees d'activitat esportiva, convencionals i singulars, però tenint en compte tres altres variables: la implantació territorial, el grau d'accessibilitat i el nivell de reglamentació de les instal·lacions esportives. Amb aquests plantejaments inicials, l'actualització del PIEC proposa una classificació dels equipaments esportius a Catalunya segons tres xarxes: la xarxa A o activa, la xarxa B o bàsica i la xarxa C o complementària. Aquesta classificació permetrà establir uns objectius i actuacions diferenciades per a cadascuna de les xarxes, donant així resposta a les directrius de la Llei de l'Esport, que estableixen la necessitat de determinar el nombre, la localització i el caràcter bàsic i prioritari dels equipaments esportius. També possibilitarà la planificació de cada xarxa seguint un procés de planificació seqüencial comú.

A - Xarxa activa

La xarxa A incorpora aquells espais que acullen les activitats que més gent practica en espais oberts de lliure accés: caminar, córrer, patinar, anar en bicicleta o jugar. Activitats situades en gran mesura en un primer nivell de la pràctica esportiva, aquelles que formen part d'un estil de vida actiu de la població, juntament amb altres hàbits saludables que milloren el benestar i la salut de les persones. Per això són la base de la piràmide d'equipaments esportius del PIEC.

Les instal·lacions d'aquesta xarxa es poden ubicar a l'entorn natural, a l'urbà o a les infraestructures. Són d'ús lliure per a tothom, per tant, tenen poques limitacions d'utilització i són compatibles amb altres usos, i això fa que siguin fàcilment accessibles per a tot tipus d'usuari i edat.

Gràfic / taula 5. Característiques principals de la xarxa A















La distribució territorial de la xarxa A no és homogènia, però és molt nombrosa i presenta gran diversitat de tipus i espais de pràctica. La poca entitat d'aquestes instal·lacions, per tractar-se d'espais de mides reduïdes, habitualment sense espais complementaris, o per ser simplement senyalitzacions de baix cost, facilita que estiguin situades molt properes al lloc de residència de tothom. Són, per tant, espais amb poca reglamentació esportiva, només hi són d'aplicació normes bàsiques i de seguretat.

L'actualització del PIEC es marca com a objectiu general per a aquesta xarxa A conscienciar sobre la seva necessitat, així com coordinar i fomentar la seva implantació, establint uns criteris de funcionament, de disseny i d'impacte sobre l'entorn, d'acord amb unes normes bàsiques d'utilització i de seguretat. Normes que afectaran la configuració de l'espai, la seva ubicació i accessibilitat, el material esportiu instal·lat i la compatibilitat d'utilització.

L'ampli ventall d'espais potencials de pràctica que incorpora aquesta xarxa dificulta la seva quantificació. Tot i així, aquells on s'ha realitzat alguna actuació d'adaptació identificable, habitualment la dotació de material esportiu i la senyalització, estan recollits al CEEC. La seva classificació depèn de l'entorn on s'ubiquen (natural o construït) i de les necessitats dimensionals requerides (itineraris i zones). La seva catalogació es resumeix en el quadre següent:

Gràfic / taula 6. Catalogació dels espais de la xarxa A

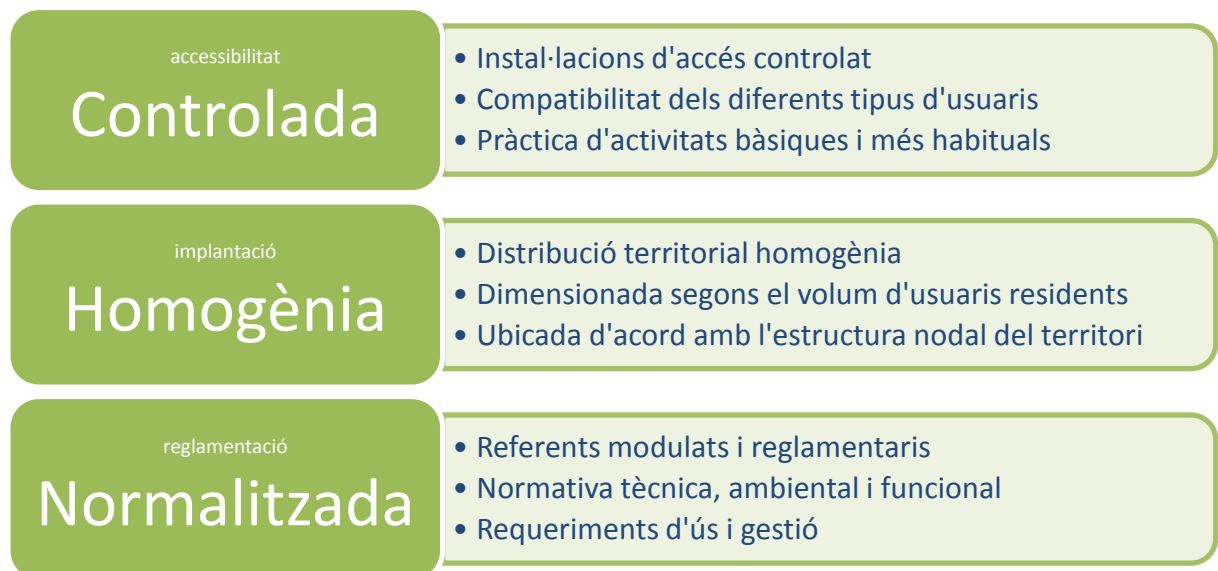
Entorn natural	itineraris	senders, rutes orientació i BTT 	rutes bicicleta i cicloturisme 	camins naturals i històrics 
	zones	d'activitat en platges 	d'activitat en lleres de rius 	de bany en llacs i rius 
Entorn construït	itineraris	rutes urbanes i saludables 	circuits esportius per caminar i córrer 	carrils de bicicleta 
	zones	de tonificació, grimpada i equilibri 	de cistelles, porteries, bitlles i jocs 	de patinatge, lliscament i skate 

B - Xarxa bàsica

La xarxa B està formada pels espais que acullen les activitats esportives més practicades a Catalunya i que requereixen una instal·lació esportiva per al seu correcte desenvolupament: activitats de sala (41% del volum de pràctica a instal·lació), de piscina (18%), de camp (12%), de pista (11%), de raqueta o pala (6%). Per això ocupen el cos central de la piràmide d'equipaments esportius i el PIEC els dona un caràcter bàsic i prioritari.

Generalment són instal·lacions d'accés controlat i ús col·lectiu, ja siguin públiques o privades, exceptuant les de caire residencial i turístic, que normalment tenen un ús restringit i s'adrecen a una població flotant no resident. Inclou la majoria d'instal·lacions amb tipus convencionals, en total més de 20.000 espais esportius censats al CEEC a tot Catalunya. Dintre d'aquesta xarxa s'inclouen els espais esportius habituals dels centres educatius (pistes i sales). També presenten una alta compatibilitat d'usuaris, ja siguin escolars, esportistes de competició o població en general.

Gràfic / taula 7. Característiques principals de la xarxa B




Atenent a aquest caràcter bàsic, la xarxa B requereix una distribució territorial força homogènia i uniforme, sense estar condicionada a una afició determinada o a les característiques específiques d'un col·lectiu. La seva quantificació, per tant, dependrà del nombre i l'estructura d'edats dels habitants que abasta el seu àmbit d'influència. Per tant, per donar un servei eficient a la població, la seva ubicació s'ha d'adaptar el màxim possible a l'estructura nodal que presenta el territori al qual dona servei.

L'actualització del PIEC es marca com a objectiu general per a aquesta xarxa B completar la dotació territorial i condicionar l'ampli parc actual. Per això, analitzarà l'oferta actual i avaluarà el nivell de dotació, tenint en compte no sols el tipus i nombre d'instal·lacions existents, sinó també la seva qualitat i potencial d'ús. L'objectiu final és detectar possibles àmbits territorials amb mancances o dèficits de dotació amb relació al conjunt de Catalunya. Per altra part, establirà uns referents modulats que definiran les característiques tècniques dels espais esportius i complementaris, així com els criteris funcionals, constructius i ambientals a tenir en compte en el disseny, la construcció i la gestió d'aquestes instal·lacions.

La classificació de la xarxa B depèn bàsicament del tipus d'activitat i del tipus d'instal·lació. La seva catalogació es resumeix en el quadre següent:

Gràfic / taula 8. Catalogació dels tipus de la xarxa B

Camp	CAM – Camp poliesportiu 	ATL – Camp d'atletisme 
Piscina	PAL – Piscina a l'aire lliure 	PCO – Piscina coberta 
Pista	POL – Pista poliesportiva 	PAV – Pavelló poliesportiu 
Raqueta	TEN – Pista de tennis 	PAD- Pista de pàdel 
Sala	SAL a – Sala d'activitats 	SAL e – Sala equipada 

C - Xarxa complementària

La xarxa C complementa la resta de xarxes amb espais que permeten el desenvolupament d'activitats més específiques i d'alt nivell esportiu. Està formada bàsicament pels espais singulars censats al CEEC, tot i que també inclou altres tipus que no compleixen alguns dels requeriments d'accessibilitat, d'implantació o de reglamentació de les xarxes A i B.

En el punt més extrem d'aquesta xarxa, al vèrtex del prisma d'equipaments esportius del PIEC, se situarien les instal·lacions d'Interès Nacional, caracteritzades per la seva singularitat, l'elevat cost i la incidència sobre qüestions d'imatge del país. Dissenyades per acollir esdeveniments esportius de gran envergadura i que mobilitzen un nombre important d'espectadors.

Gràfic / taula 9. Característiques principals de la xarxa B

accessibilitat Limitada	<ul style="list-style-type: none">• Ús amb restriccions per a determinats usuaris• Adaptada a les necessitats dels usuaris• Activitats específiques, singulars o d'alt nivell
implantació Localitzada	<ul style="list-style-type: none">• Distribució puntual i localitzada en el territori• Dimensionada per a una demanda concreta• Adaptada a l'indret on es detecta la necessitat
reglamentació Específica	<ul style="list-style-type: none">• Normativa especialitzada i d'alt nivell• Requeriments geogràfics i dimensionals• Normativa d'ús adaptada a la necessitat

Aquesta xarxa presenta una distribució territorial heterogènia, per adaptar-se millor a la demanda puntual d'un indret o d'un àmbit territorial en concret. També pot estar condicionada pels requeriments geogràfics o dimensionals requerits, és el cas de les pistes d'esquí, els camps de golf o els ports esportius.

Els espais esportius d'aquestes instal·lacions sovint tenen un alt grau d'exigència reglamentària degut al nivell esportiu de l'activitat que es desenvolupa, com és el cas dels centres de tecnificació esportiva. També pot requerir una gran capacitat d'espectadors, com és el cas de determinats circuits de velocitat o estadis de futbol.

L'actualització del PIEC es marca com a objectiu general per a aquesta xarxa C continuar concretant i consolidant la seva implantació. Així, no establirà uns mòduls o requeriments específics, però les instal·lacions esportives d'aquesta xarxa s'hauran de projectar i construir d'acord amb els requeriments establerts durant el procés de planificació de cada instal·lació, donant resposta a la necessitat detectada, seguint la normativa general i esportiva d'aplicació.

La classificació de la xarxa C depèn bàsicament dels requeriments específics de l'activitat a desenvolupar. La seva catalogació es resumeix en el quadre següent:

Gràfic / taula 10. Catalogació dels tipus d'instal·lacions de xarxa C

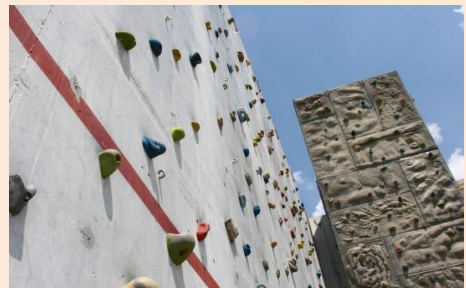
*Interès
Nacional*



*Tecnificació
esportiva*



*Altres
instal·lacions*



Altres tipus...

Esplugues de Llobregat, gener de 2017

2aPIEC